

A' ROMAI CSASZARIS AP. KIRALYI FELSÉG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 14. Januáriusban 1789.

Tsak rövideden mindent egymás után.

A' rend-kivül való hideg ugyan már Bétsben szünt valamit, noha azon nagy haj-porozott üstökös tsillag, mellyet a' természeti dolgokra vigyázó Ég-visgálók 2 hónapok alatt várnak — melyről azt mondják, hogy már a' Svéd határ-széleken látható — mellyet okának tartanak ezen közönséges Europai rend-kivül való hidegnek — melly most a' Törököktől és a' vér-ontásból származható Pestis ellen meg-hálálhatatlan munkája a' bölts Természetnek, még meg-nem jelent; de szüntelen havaz, no-

ha már is annyi hó hever az itt körül lévő Tartományokban a' földön, hogy ha Tavaszszal hirtelen talál meg-indúlni, a' Duna, Tisza, Szamos, Maros, Nyárád, Kükülö, Olt, Fekete-ügy mellyékiek — de kivált a' *Tsaló* — és *Rába* közbéliek hallal fogják enni a' kenyeret, nem kenyérral a' halat.

A' hadakozásnak és a' békelességnek mérő Serpenyője olly formálog áll, hogy arról tsak *Mártzius* fog ítéletet tenni: Békelesség lesz-e, vagy háború. — Mert noha a' békelességet munkálódó Kurirok minden Europai Udvaroktól és Udvarokhoz útban vannak, és a' Helytartó-Követek' ajtója-gilintsét egymásnak adják-is — de a' környül-állások még-is a' közönséges háborúra egyenes ujjal mútoznak — és a' kivánt egélségben lévő Feldmarfal Báró *Laudon*-ról sokon azt hiszik, hogy minden órán a' Táborhoz mégyen. Az élés-házok mindenütt 3 esztendei eleséggel rakatnak. — A' Rékluták ezen szörnyü hidegekben-is Sergestől hozattatnak bé Bétsbe — a' F. Udvar pedig a' múlt napokban következendő rendeltésteve közönségesse: „

„ Hogy azok a' F. Ts. K. Birodalmokban lévő Lakalok, kiknek u'sorázó töke-pénzek vagyon, nagyobb és bizonyosabb U'sorát nyerhessenek, kegyelmesen el-vegezte ő Felsége, hogy a' minden Birodalmaiban ki-nyitott *Státus* vagy F. Udvari hitelező Calsákba a' jelen-való hónapnak 1-ső napjától fogva 8 esztevdökig, u. m. az 1796-dik esztendőben eszendő December utolsó napjáig, [ki ki a' maga töke-pénzét 100-tól 5 u'sorára bé-teheti; de ezen 8 esztendők alatt azt onnan ki nem veheti, hanem ez

az idő el-telvéen, fél esztendei előre való jelentés után ki-ki minden fogyotkozás nélkül pénzéhez juthat, mellyről előre már tsalhatatlan kötelező irást vehet ki-ki magához — a' mi Hazánkbeliek Budán a' hitelező *Cassánál*, a' több Országbeliek pedig Bétsben 's másut. Béts 1. Jan. 1789. — Ezt értik az Erd. Olvasók, nem szükség hát mondanunk — békefélségnek-é vagy háborúnak a' jele?

Csernovitz 31-dik Dec. Kedves Barátom! „Miképpen edgyezzenek egymással, a' fegyver halgatás, mellyel minden Leveleid tellyesek, azokkal a' minden napi tsatázásokkal, mellyek a' Törökök és a' mi Húszáraink között Moldovában *Husz* nevü Helységnél elő adják magokat? — nem tudom; elég az, hogy utólsó igaz. A' falunknak ritkaságok miatt fekszenek az itten lévő 2 Húszár Regementek 5 mért-földnyi szélefségü helyen; a' Lármafák az egész Téli-szállás helyén fel-vagynak állitya. Az ide való élés-ház, mellyben a' jelen-való időben 300-ezer Tonna Liszt készen áll, még parantsolatot vett, hogy három egész esztendőre való provisióra legyen gondja. — A' Török *Raja* — vagy *Khotzim* Vidéke egy Hadi-Tanátstól ki-adatott rendelés-szerint éppen abban az igazgatás-formájában hagyatott meg, mellyben a' Török uralkodás alatt vala, ugy hogy még ez ideig semmi ujítás bé-nem vitetődött. A' Lembergi *Medicum Collegium* egészfen el-bomlott, és a' Professorok kenyér-nélkül maradtanak. — A' *Confederátzióról* semmi bizonyos még eddig Világ eleibe nem jött — 7-tes napja, hogy bizonyos dolgok' végett *Kaminiek Podoltzkiban* Generál *Vitt* lá-

togatásához szerentsém vala, de leg-kisebbet sem vehettem az egész Városban észre, hogy az olly igen ki-hirdetett Confederátziónak roszsz fundamentot vetni láttatnék. — A' Muszkák *Jassi* körül Té-li-szállásjokban halgatnak, és a' *Mercuriustól* tanult kézi mesterségeket olly különös mesterséggel és se-rénységgel gyakorolják, hogy nem bátorságosok a' Vifelős 'Sidó Afzfzonyok gyümölcsöknek Méhekből, történhetõ ki-lopások iránt. — A' Gallitziai és Lo-domeriai föld-mérés, *Stájer-Régulirungs* Aktákat meg-visgálván, olly hibásnak találák, hogy azok-nak meg-jobbitások a' leg-könnyebb *Cálculus*-szerint 20-ezer r. for. fog kerülni.

Az *Ukrániai* Orosz Tábort vezérlõ fõ' *Román-zovról* a' Pétersburgi Udvari Ujság-Levélbõl ezt a' bizonyos Tudósítást olvassuk — „ hogy a' *Rebova Magila* körül vólt Törökök és Tatárok ezen Orosz Seregnek mozgásától szörnyen meg-rettenvén, olly hirtelen szaladáshoz kezdettenek, hogy az Orosz könnyü Lovas Sergek bé-nem érhatték. Egy *Szi-verfz* nevü Obester mindazonáltal, ki a' könnyü Lo-valokkal a' *Prútnak* túlsó partjain nyomúl vala az ellenség után, meg-érti a' fogságba esett Tatárok-tól, hogy Szúltán *Sááb Gérey Rudsul--Kofula* nevü faluban, a' szaladó Népnek bé-fedezésére, hátra-maradott volna; melyre nézve erre üte, és ezeket ugy széleszté-el, hogy 72 Tatárok a' tsata-piatzon maradának. Ezen ellenségnek el-szélesztésével, egy-néhány napok alatt kemény hidegek levének, és igy a' *Románzov* Tábora-is akkor telelõ-szállásról gondolkodék. Ezek az ellenséges Sergek már most me-gint

gint öfzve - verték magokat, és ezek lesznek talám azok, kikről az a' hir, hogy *Románzov* az ő alatta lévő Generáljaival ujjonon ugy körül fogta őket, hogy semmi felé nem mozdulhatnak — a' mint ez. előtt költ Levelünkben irtuk és ígértük vala, hogy 14 napok alatt ezekről bizonyos hirt hallunk.

Az Alexándriából jött Tudósítások-szerint, ezeken a' Környékeken olly nagy mértékben uralkodik a' belső zenebona, hogy a' Portának mostani állapotjáról igen kevés jót lehet reményleni — nagyon meg-rettent egész Konstantzinápoly — az egész Török Birodalomban mindenek kéntelenítettnek Tavaszra fegyvert fogni.

Spanyolország. „ A' maga 29 esztendőök alatt dicsőségesen folytatott uralkodását a' minap bé-végzett Spanyol Király, ki 1716-ban, Jan. 20-dikán született vala, nagy érzékenységet okozott a' Nemzet előtt a' maga halálával. Sok vólna ezen örök-kévalóságban lévő Felsőgről mit írni; de ezt más időre halasztván, e' kevésből-is sokat által-lehet látni: „ *Madridban* a' napokban, a' Kormányazó-székek parantsolatjára, nyomtatásban jöve ki az egész Spanyol Birodalomban lévő Népnek száma, az ujj számlálás-szerint — Mely-szerint ezen Birodalomban 10 millió 409,879 Lelkek vagynak, következésképpen 1758-tól fogva 1 millió 108,151-el szaporodtának. Ezen időtől fogva 2289 faluk épültenek Templommal és Plébániával edgyütt — noha azóltától fogva 8341 Világi Papokkal, — 13237 más Papi-szolgálatot tévökkel, 7938 Szerzetesekkel — és 3106 Apátzákkal kevelsítettett ezen Birodalom; a

fenn említett ujjonon Madritban ki-adott számve-
tés-szerint.

Posony. Kárdinális Gróf *Bathyáni Josef* Ur ő
Eminentziája 3000 forintokat osztá-ki nem régiben
a' meg-szükült szegények között, kik ezen kemény
hideg Telben igen számofok. Hertzeg *Gra'salkovits*
pedig 300-at; egy százat a' *Lutheránus* szükölködők
számára, 200-at pedig a' R. Katholikuskóra áldo-
za. — Itten a' Magyar-utzában lakó (*Pék*) Kenyér-
sütő hoz vala nem régiben egy szekér lisztet zsá-
kokban a' Város-felé; ugyan azon után jönnek vala
egynéhány katonák *Posony*-felé; kik a' rend-kivül
való szél, hideg és hó miatt annyira el-állottanak
vala, hogy már tovább nem jöhettek — és kétség
kivül itt-is vesztenek volna — le-hánnya a' Kenyér-
sütő lisztes zsákjait szekéréről, fel-vészi a' katoná-
kat és sérelem nélkül hozá-bé a' Városba őket; de
a' lisztnél nem hagyhatván senkit, az alatt egy zsák-
kal el-melittének belölle.

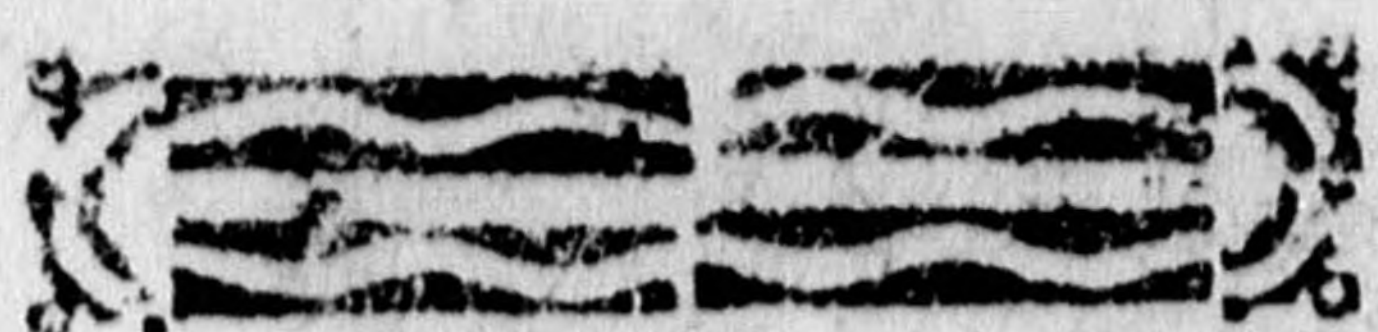
Apró jegyzések. Az az Orosz Kurir, ki az ör-
vendetes *recepisét* hozta vala *Otzakovból*, nem tsak
a' Követhoz H. *Gallitzinkhoz*, hanem ő Felségéhez
a' Tsászárhoz-is egy Levelet hozott vala; kinek ő
Felsége a' már jelentett gyűrűn kívül 1000 aran-
nyokat is ajándékoza, a' mint értyük. — Az Orosz
Tábor tsak az ugy-nevezett fejer Orosz-országban
80-ezer Réklutákat gyűjt öszve, és más-felől *Novo-*
grad körül megint 40-ezer gyülekezik öszve, és min-
den-felé irtózatoss készületeket télsnek. H. *Potemkin*
Pétersburgba váratik. *Románzovnak* a' *Moldovában*
és *Krimiában* lévő minden Sergek' fő igazgatása ál-
tal-

tal-adattatottnak mondatik. H. *Naszszau Oszakovi* fő Kormányazóvá tétetett. — A' különös Levelekből úgy értjük, hogy a' Lengyel' Ukrániában a' Parasztok belső-zenebonát támofztattanak a' földes Urak ellen, kik az Ország-gyülésében a' Muszkák ellen szóllottanak — melynek okának telzik az Orosz *Popákat*, minthogy itt a' Nép többnyire nem edgyesült *Görög Vallású*, és a' Popák efféle dolgokat máskor-is tselekedtenek. — A' Pruszszus Lovas Sergek szaporittatnak és tsatázó lábra állittatnak. A' Berlini leg-ujjabb Levelek-szerint 12-ezer darab lovat vásárlott a' Pruszszus Király *Dániában*, a' Királynak és az Ország Kormányazó-székének engedelmével — *Dán és Svéd-országokban* majd minden alkalmos hazafi fegyvert fog. — Minthogy már az idő egy keveset engedett, Bétsben-is a' Tábori-szekerek között nagy mozgást tapasztalunk. — Horvát-orzágból *Körös - Vármegyéből* írják; hogy itt 50-rész-szerint 12 — rész-szerint 18 fontú gollyóbifoszagyukat költeztettének keresztül, mellyet a' Horvátok a' békelességnek nem igen nagy jelének gondolnak. — — Mióltától fogva *Konstántzinápoly* az Oroszokhoz jó széllel tsak 48 órányi járó föld, az az *Oszakovt* meg-vették, azólta mindenek más hangon beszéllenek, és mások a' készületek-is.

Elegyes Tudósítások.

Prágában ném régiben egy 81 esztendőes fiatal legény Feleségül vészen magának edgy 19 esztendőes Leánykát — meg-leszsz a' *Lakadom*, és 14 napra meg-halván a' férfi, 70 egynéhány ezernyi forintot érő vagyonnyába örökösnek télzi az ifjú *Menyetskét*.

két. A' meg-hólnak attyafiai ugyan már most *pro-*
testálnak a' Testamentum ellen; de az ifjú aszszony
azzal áll elé, hogy ő a' meg-hólt férjétől viselős,
következendőképpen a' maradéké a' maradék — A'
Protestátiora indittat *Per* ezen feleletre meg-állott,
és várják a' dolognak ki-menetelét.

Nem régiben Bétsben magához hivat egy ide-
gen Kereskedő egy Arany-művesi, és sok drága por-
tékákat meg-alkudván tőlle, mind külömbb-kü-
lömbb-féle aranyokkal ki-fizeti. El-megy az arany-
műves haza, és újra számlálja mind a' pénzt, mind
az el-adott portékát: hány lóth s. t. 's ugy találja,
hogy a' Kereskedő 48 r. forintokkal többet fizetett
légyen, mint a' mint vásárlott — Ujra fel-számlálja
's megint ugy találván, észre-veszi a' Kereskedőnél
hol hibáztanak vala a' számvetésben — magához
veszi a' 48 foaintot, és el-megy vissza más nap a'
Kereskedőhöz, hogy néki vissza-adja. Bé-megy a'
Bóltjába 's így szóllítja-meg: „Uram! gondolodé,
hogy mi tegnap 48 forintokba hibáztunk a' számvetés-
kor? Már — felel a' másik — mi tegnap számot
vetettünk, én az Urat *riktig* ki-fizettem, rajtom
nints semmi keresete — 's ha hibáztunk; miért nem
jelentette tegnap magát, már én most egy pénzt
sem fizetek. Ugyde, mond az arany-műves, hát
ha az Ur fizetett nekem 48 forintal többet? mit gon-
dol az Ur? ah lehetetlen! én nem most tanulom
előbb a' számvetést! Erre krétát kér az arany-mü-
ves és meg mutatja a' Kereskedőnek — lád Uram
ebbe a' (o) nullába hibáztunk tegnap — a' 48 fo-
rint, mellyel többet fizettél itt van; azért hoztom,
hogy néked vissza adjam; de eszembe juttatád,
hogy a' ki hibázik annak még az nap kelletik a'
hiba után járni — Te pedig tegnap nem jelentetted
magadat nálom. *Adieu!* 's ezzel a' 48 forintot
vissza-vivé.

(Egy árkos Musával és Tudósítással.)